

Миа Марић,*

*Универзитет у Новом Саду,
Педагошки факултет у Сомбору*

Марија Сакач,**

*Универзитет у Новом Саду,
Педагошки факултет у Сомбору*

Саша Марковић,***

*Универзитет у Новом Саду,
Педагошки факултет у Сомбору*

ОДНОС ДИМЕНЗИЈА ПОРОДИЧНОГ ЖИВОТА И ОПШТЕГ ЖИВОТНОГ ЗАДОВОЉСТВА КОД СТУДЕНАТА

Апстракт: Породица, као једна од најзначајнијих одредница у животу, повезана је с релевантним аспектима развоја, одрастања и унутрашњег доживљаја света код деце и младих. Основни циљ овог рада представљало је испитивање релације између димензија породичног живота и општег задовољства животом код студената. Према томе, предмет истраживања јесте расветљавање сложеног односа између различитих аспеката породичног живота и општег задовољства животом код испитаника. Такође, испитана је и повезаност релевантних социо-демографских фактора и задовољства животом. Организован је корелациони нацрт истраживања. Узорак је чинило 504 студента, а од инструмената су употребљени скала димензија породичног живота и скала животног задовољства, који су показали задовољавајуће метријске карактеристике. Резултати су потврдили постојање статистички значајне везе међу испитиваним аспектима породичног живота и општег животног задовољства. Дискриминациона анализа је показала да су задовољнији испитаници имали виши скор на димензијама *Патријархални односи у породици* и *Међусобна независност родитеља*, док су испитаници мање задовољни животом имали виши скор на димензији *Подржавајући стил родитељства*. Добијени резултати су значајни јер указују

* mia.maric@pef.uns.ac.rs

** marija.sakac@pef.uns.ac.rs

*** sasa.markovic@pef.uns.ac.rs

на потенцијалне аспекте мерења и специфичне обрасце повезаности различитих димензија породичног живота и задовољства животом код млађе популације, на преласку из адолесценције у одрасло доба.

Кључне речи: породица, породични живот, задовољство животом, студенти.

Увод

Породица, као примарна друштвена заједница, ствара услове за психофизички развој, васпитање и опште задовољство индивидуе. У породици се особа идентификује с првим и универзалним моделима и прелази сложени пут социјализације. За позитиван и ефикасан утицај породице на развој личности и задовољство животом, неопходно је да се у породици створе основни предуслови. Због тога породица треба да представља добро организовану заједницу, коју чине здраве и зреле личности родитеља (Milić 2007).

У породици постоји непосредан однос чланова, у њој се развија осећање припадности и заједништва, долазе до изражаја солидарност, подршка и сарадња. Породица треба да је извор сигурности и стабилности сваког њеног члана. Приврженост, брига и старање, као и поверење, али и колективизам и индивидуална аутономија, имају доживотни позитиван утицај на чланове и њихово целокупно задовољство животом (Sakač 2011).

Опште задовољство животом представља концепт који одређује субјективну компоненту квалитета живота (Cummins 2000). Субјективни квалитет живота генерисан је општим односом и ставом које појединац има према сопственом животу и појединим његовим аспектима (Krizmanić i Kolesarić 1989). Опште задовољство животом чини когнитивни апсект субјективног благостања и односи се на општу процену појединца о квалитету свог живота.

Концепти субјективног благостања и општег животног задовољства потичу из позитивне психологије и у великој мери се доводе у везу са менталним здрављем индивидуе. Тако опште животно задовољство представља један од најзначајнијих показатеља менталног здравља, које се не дефинише искључиво као одсуство симптома менталне болести, већ управо као способност да се доживе позитивне емоције и искуси животно задовољство (Diener and Rahtz 2000).

Ефикасно деловање на личност и задовољство појединца детерминисано је васпитним стилем породице. Васпитни модели родитеља су најважнији чиниоци преношења и усвајања садржаја културе, социјализације и система вредности. Васпитни стил родитеља дефинише се кроз збир родитељских ставова према детету и одређену емоционалну климу

унутар које се одвијају различити родитељски поступци (Todorović 2005). Матејевић наглашава да постоје две димензије (емоционална: топао-хладан однос и контролна: контрола-аутономија) на које се могу свести многобројни аспекти породичне интеракције (Matejević 2007).

Васпитни стилови су у корелацији са испољавањем одређених црта личности и могу да остваре последице на развој и опште задовољство животом код младих (Богојевић 2002). Родитељи који одбацују дете могу да оставе веома негативне последице на развој личности, у виду неуротичних испољавања. Презаштићеност од стране родитеља индукује негативне последице у виду успоравања социо-емоционалног развоја и отежавања осамостаљивања. Најчешће се као последица претеране заштите јавља несигурност у понашању, што негативно доприноси доживљају општег животног задовољства. Пожртвованост и приврженост, ако су пренаглашене могу да резултирају контраефектом, због претераног спутавања аутономије или претераног везивања детета за себе, као и превелике усредсређености на дете, што представља значајан предуслов за развој незадовољства животом код младих (Луковић 2004).

Како је породица део ширег друштвеног система, она је непосредно изложена развојним променама друштва. Брзина и ниво друштвених промена знатно одређују и положај, улогу и деловање породице. Васпитни утицај породице се трансформише и мења у складу са друштвеним променама и трансформацијама. Модели породичног васпитања постају све сложенији. Сигурност коју дете стиче у породици представља ослонац и упориште у његовом развоју, те тако здрава и функционална представља основни чинилац животног задовољства свих њених чланова, а посебно деце и младих (Vilić 2011).

Породица је важан развојни ослонац током целог живота индивидуе, од раног детињства, преко адолесценције, током предодраслог и одраслог доба, све до старости. Она представља посебно значајан чинилац подршке и задовољства, али и могућих проблема и тешкоћа у периоду касне адолесценције и преласка из младалачког у одрасло доба, уколико не функционише на одговарајући начин и не пружа адекватну подршку младима. Док почетак адолесценције представља фазу интензивног психофизичког развоја, праћеног бурним променама и честим конфликтима с члановима породице, услед различитих врста неразумевања између генерација, позна адолесценција и праг одраслог доба доносе релаксацију односа – породица поново постаје сигурно уточиште и извор подршке и разумевања за младе (Kapor-Stanulović 1988).

Студентска популација обично почиње да живи одвојено од родитеља и ван примарне породице, те породични односи у том контексту добијају један нов квалитет. Млади у том добу постају смиренији, зрелији, јавља се виши ниво разумевања с родитељима, превазилазе се конфликти из ранијег стадијума развоја који је био знатно интензивнији и бурнији,

те породица почиње да се доживљава на један нов, реалистичнији начин, при чему и даље бива врло важна одредница живота, и велики ослонац и извор општег животног задовољства за младе.

Студенти мање времена проводе с родитељима, често услед пресељења у место студирања, те нових обавеза и задужења, док с друге стране истраживања показују да породица не престаје да буде значајна у животу младих, већ напротив, доживљај и перцепција породичног живота значајно делују на опште животно задовољство младих. Уколико се примарна породица доживљава као складна и функционална, као извор подршке и сигуран ослонац, млади ће бити задовољнији животом, испуњенији, сигурније ће приступати животним активностима, те се адекватније интегрисати у ширу друштвену средину (Chow 2005; Diener and Diener 1995; Pilcher 1998). И обрнуто, уколико се породица не доживљава на позитиван начин, функционалном и адекватном, студенти ће се теже носити и са другим животним околностима, и генерално, мање ће задовољства искусити кроз различите животне контексте, што недвосмислено потврђују налази различитих студија (Diener and Diener 1995; Pilcher 1998; Seibel and Johnson 2001).

Велико крос-културално истраживање чинилаца животног задовољства код студентске популације спроведено је на узорку од преко 13.000 студената и обухватило је 31 нацију. Ово истраживање је показало да перцепција породичног живота представља значајан фактор општег животног задовољства код студената, с тим што је јачина ове релације варијала у зависности од специфичних карактеристика одређеног друштва и културе (Diener and Diener 1995). Студија спроведена на студентима у Канади показала је да је за укупно животно задовољство младих од породичних аспеката посебно значајан доживљај односа са мајком и браћом и сестрама у оквиру примарне породице (Chow 2005), док други налази говоре да је од посебне важности, како за јављање животног задовољства, али и незадовољства и негативних емоционалних стања, најзначајнији перципирани однос с оба родитеља, дакле и с мајком и оцем (Seibel and Johnson 2001).

Методологија истраживања

Основни циљ истраживања представљало је испитивање односа између димензија породичног живота и општег задовољства животом код студената. Такође, испитана је и повезаност релевантних социо-демографских фактора и задовољства животом код испитаника.

Примењен је корелациони нацрт истраживања. Узорак су чинила 504 студента сва четири смера Педагошког факултета Универзитета у Новом Саду – учитељи, васпитачи, дизајнери медија у образовању и библиотекари-информатичари. Испитаници су попуњаваи упитнике групно, за време наставног часа.

Табела 1. Карактеристике узорка

		Фреквенција	Процент%
Пол	женски	440	87,3%
	мушки	64	12,7%
Смер	учитељ	236	46,8%
	васпитач	164	32,5%
	библиотекар-информатичар	24	4,8%
	дизајнери медија у образовању	80	15,9%
Задовољство животом	задовољан/на	460	91,1%
	незадовољан/на	44	8,9%

Од инструмената су примењени *скала димензија породичног живота* и *скала живојног задовољства*, инструменти креирани у сврху овог истраживања. Показали су задовољавајуће метријске карактеристике.

Скала димензија породичног живота је подвргнута поступку факторске валидације. У циљу утврђивања латентних димензија које мери упитник, на почетном скупу од 40 ставки урађена је факторска анализа, метод главних компоненти, уз коришћење косоугле Промакс ротације. Кателов скри тест индикује значајност шест фактора.

Први фактор обухвата 14,045% укупне варијансе. Највише га засићују ставке: Са мојим родитељима разговарам о свему; Родитељи ме увек подржавају у мојим одлукама; Проводим доста времена у разговору с мојим родитељима; и Мојим родитељима могу да се поверим у сваком тренутку – па је назван *Подржавајући стил родитељства*.

Други фактор обухвата 8,477% укупне варијансе, а карактеристичан корен након ротације за њега износи 3,880. Највише га засићују ставке: Отац преузима обавезе око кућних послова; Моји родитељи деле кућне послове; и Отац се слаже да и мајка има неки хоби, који може да буде и ван куће – што значи да овај фактор представља *Равнојраван (функционалан) однос међу родитељима*.

Трећи фактор обухвата 6,232% укупне варијансе, а карактеристичан корен након ротације за њега износи 3,118. Највише га засићују ставке: Моја мајка понекад излази сама; Мој отац излази без мајке; Мој отац сматра да жена треба да буде образована колико и мушкарац; Моја мајка самостално одлучује о трошењу новца – и назван је *Међусобна независност родитеља*. Интересантно је да је у ову групу ушла ставка *Породични живот је најлепши*, али са негативним предзнаком, што указује да деца чији су родитељи међусобно независни нису посебно задовољни односима у породици.

Четврти фактор обухвата 5,148% укупне варијансе, а карактеристичан корен након ротације за њега износи 2,911. Највише га засићују ставке: Моји родитељи ограничавају време мојих излазака; Моји родитељи

контролишу моје понашање; и Сматрам да благо физичко кажњавање не треба изоставити из васпитања деце – због чега је назван *Ојраничавајући стил родитељства*.

Пети фактор обухвата 4,529% укупне варијансе, а карактеристичан корен након ротације за њега износи 2,728. Највише га засићују ставке: Моја мајка проводи много времена у кући; Моја мајка се остварила на професионалном плану (-); Породица је највеће благо; и У мојој породици отац има главну реч – због чега је назван *Патријархални односи у породици*.

Шести фактор обухвата 4,036% укупне варијансе, а карактеристичан корен након ротације за њега износи 2,514. Највише га засићују ставке: Моја породица очекује да ћу се бавити породичним занимањем; Моји родитељи одобравају ванбрачни живот; Девојка у брак треба да уђе као девица; и Жена има право на доношење одлуке о рађању/абортусу – због чега је назван *Конзервативност*.

Табела 2. Вредност карактеристичних коренова и обухват варијансе по факторима

Фактор	Карактеристични корен	% варијансе	Кумулативна варијанса %	Ротирана сума квадратних засићења
1. Подржавајући стил родитељства	5,618	14,045	14,045	4,756
2. Равноправан однос међу родитељима	3,391	8,477	22,522	3,880
3. Међусобна независност родитеља	2,493	6,232	28,754	3,118
4. Ограничавајући стил родитељства	2,059	5,148	33,902	2,911
5. Патријархални односи у породици	1,811	4,529	38,431	2,728
6. Конзервативност	1,615	4,036	42,467	2,514

Када је реч о поузданости субскеале, свих шест изолованих компоненти имају задовољавајуће метријске карактеристике. Највиши степен поузданости имају субскеале *Подржавајући стил родитељства* (КМО=0,791; α =0,842), *Равноправан однос међу родитељима* (КМО=0,803; α =0,815) и *Међусобна независност родитеља* (КМО=0,756; α =0,792). Просечна поузданост скала износи α =0,76, док се репрезентативност креће у опсегу 0,69–0,74.

Скала животног задовољства стављена је од четири питања, где субјекти на 4-степену Ликертовог типа процењују степен слагања с тврдњама које се односе на општи ниво задовољства сопственим животом. Поузданост скале на нашем узорку износи КМО=0,982; α =0,954, док просечна репрезентативност ставки износи 0,981.

Резултати

У сврху испитивања релација општег задовољства животом и димензија породичног живота употребљен је метод дискриминационе анализе. Дискриминациона анализа – на нивоу појединачних ставки ($\Lambda_w = .492$, $\chi^2 = 64,480$, $p = 0,008$) и на нивоу фактора, показала је да постоје значајне разлике у структури породичног живота између особа које су задовољне животом и оних које то нису.

Незадовољнији испитаници су позитивније оценили следеће тврдње:

4. Отац чита новине или гледа ТВ, док мајка ради у кући,
7. Породични живот је најлепши,
10. Моји родитељи су отворени за нове идеје,
18. Моја мајка се остварила на професионалном плану,
27. Моји родитељи су обавештени о мојим партнерским везама,
29. Родитељи ме увек подржавају у свим мојим одлукама,
38. Своју децу ћу васпитавати као што су мене васпитавали моји родитељи.

Задовољнији испитаници су позитивније оценили следеће тврдње:

13. Моји родитељи „управљају“ мојим животом,
17. Моја породица подржава мој начин живота,
28. Са мојим родитељима разговарам о свему,
34. Моји родитељи би одобрили и моју нетрадиционалну сексуалну оријентацију.

Ова дискриминациона функција је показала успех у класификацији испитаника. Њоме је успешно класификовано 98,2% испитаника.

Табела 3. Значајност дискриминационе функције

Својствена вредност	% варијансе	Rc	Λ_w	χ^2	df'	p
1,031	100,0	0,712	0,492	64,480	360	0,005

Легенда: Rc – каноничка корелација, Λ_w – Вилксова ламбда (Wilks), χ^2 – хи квадрат, df' – број степени слободе, p – ниво значајности

Дискриминациона анализа је показала да постоје значајне разлике и у структури димензија, тј. на нивоу фактора породичног живота, између особа које су задовољне животом и оних које то нису ($\Lambda_w = ,793$, $\chi^2 = 27,558$, $p = 0,000$). Задовољнији испитаници су постигли више скорове на димензијама *Паиријархални односи у породици* и *Међусобна независност родитеља*. Незадовољнији испитаници су имали већи скор на димензији *Подржавајући стил родитељства*.

Табела 4. Значајност дискриминационе функције

Својствена вредност	% варијансе	Rc	Λ_w	χ^2	df'	p
0,261	100,0	0,455	0,793	27,558	24	0,000

Легенда: Rc – каноничка корелација, Λ_w – Вилкова ламбда (Wilks), χ^2 – хи квадрат, df – број степени слободе, p – ниво значајности

Табела 5. Вредност стандардизованих и структурних коефицијената

	Коефицијенти	
	структурни	стандардизовани
1. Подржавајући стил родитељства	-0,780	-0,754
2. Равноправан однос међу родитељима	-0,044	-0,008
3. Међусобна независност родитеља	0,307	0,262
4. Ограничавајући стил родитељства	-0,168	0,256
5. Патријархални односи у породици	0,574	0,568
6. Конзервативност	0,183	0,263
Група	Вредност у групном центроиду	
Задовољан/на	0,158	
Незадовољан/на	-1,623	

Ова дискриминационaвилa функција је показала успех у класификацији испитаника. Њоме је успешно класификовано 82,3% испитаника. Нису утврђене статистички значајне у задовољству животом испитаника, с обзиром на социо-демографске варијабле: пол, место становања, националност и смер студија.

Непараметријским Ман-Витнијевим (Mann-Whitney) тестом утврђено је да нема значајних разлика ни у броју чланова породице и редоследу рођења између задовољних и незадовољних испитаника.

Табела 6. Значајност разлика утврђена Ман-Витнијевим тестом

	U	W	Z	p
Број чланова породице	488,500	6929,500	-1,256	0,209
Редослед рођења детета	607,500	7048,500	-0,143	0,886

Легенда: U – Ман-Витнијев тест (Mann-Whitney), W – Вилкоксонов тест (Wilcoxon), Z – стандардизована вредност, p – ниво значајности

Дискусија

Испитивањем односа између димензија породичног живота и општег задовољства животом код студентске популације, потврђено је да се могу разликовати задовољни и мање задовољни студенти, с обзиром на различите димензије породичног живота. Студенти се не разликују по сте-

пену општег животног задовољства, с обзиром на испитиване социо-демографске одлике – пол, место становања, националност, смер студија, као ни карактеристике породице – број чланова и редослед рођења испитаника. Дакле, подједнако су задовољни животом млади који одрастају у малим и многочланим породицама, као и прворођени и касније рођени испитаници. Наведени налази говоре у прилог јачег утицаја испитиваних димензија породичног живота на ниво општег задовољства животом код студентске популације, јер потенцијалне интервенишуће варијабле нису показале свој утицај.

Када је реч о испитиваним димензијама породичног живота, три димензије су се показале као значајни чиниоци који разликују младе с високим и ниским нивоом општег животног задовољства. То су димензије именоване као *Патријархални односи у породици*, *Међусобна независност родитеља* и *Погржавајући стил родитељства*.

На први поглед може деловати неочекиван налаз који говори да виши скорови на димензији *Погржавајући стил родитељства* одликују младе који су незадовољнији животом генерално, док виши резултати на димензијама *Патријархални односи у породици* и *Међусобна независност родитеља*, које се чак на изванредан начин чине међусобно противречним, одликују студенте који степен свога животног задовољства процењују високим. Узевши у обзир карактеристике традиционалних и савремених породица (Georgas 2003; Inglehart 2008; Луковић 2004; Sakač 2011; Vilić 2011), као и одлике пермисивног и ауторитативног васпитног стила (Baumrind 1991; Богојевић 2002; Matejević 2007), добијене налазе могуће је позиционирати у шири теоријски контекст, из чега се јасније уочава њихова права природа и значај.

Патријархални односи у породици карактеристични су за традиционалне породице у којима су јасно одређени породични односи, поштују се традиционалне вредности и устаљене норме понашања (Луковић 2004). Пред млађе чланове породице се јасно постављају одређени захтеви и очекивања од стране старијих чланова породице, као и правила која се морају поштовати (Masoby and Martin 1983). Млади у оваквим јасно и прецизно одређеним оквирима добијају јасне смернице које им битно помажу у одрастању и прихватању општеважећих друштвених начела. Родитељи су значајан ослонац који представља модел понашања, али уједно су и регулишући фактор који усмерава понашање младих у жељеном смеру (Baumrind 1991). Дакле, млади нису препуштени сами себи, већ су усмеравани традиционалним породичним вредностима (Robbins 1990), које им итекако помажу да се суоче са животним тешкоћама, те да израсту у зреле индивидуе задовољне одлукама које доносе и животом који креирају на темељу позитивних животних вредности и зрелих одлука.

У традиционалним породицама међу свим члановима постоје значајне социо-емоционалне везе које представљају темељ развоја детета. Чланови породице су међусобно веома упућени једни на друге, родитељи су међусобно повезани традиционалним улогама које се допуњују, чинећи склад и модел понашања који се поставља пред децу и младе. Нарочито су велике традиционалне породице богате социоемоционалним мрежама у којима се преплићу различите генерације и базична сигурност и опште животно задовољство деце и младих постепено гради путем преношења традиционалних васпитних порука кроз инергенерацијско наслеђе (Milić 2007).

С друге стране, имамо модерну породицу која носи своје вредности и васпитно-образовне поруке и где млади одрастају у значајно другачијој атмосфери (Milić 2007). У оваквим породицама владају другачији односи и другачија правила. Код чланова се подстиче независност, самосталности и аутономија, од најранијих дана. Они нису у толикој мери упућени једни на друге, као када је реч о традиционалним породицама, али систем вредности и правила која се постављају пред децу и младе такође могу бити друштвено позитивна, јасна и подстицајна (Vilić 2011).

Дакле, иако се међусобно прилично разликују, и традиционална и модерна породица могу имати своје позитивне аспекте, који се подстицајно одражавају на развој личности и степен животног задовољства младих [Milić 2007]. Пред савременом породицом у којој постоји међусобна независност чланова и подстиче се њихова самосталност и аутономија стоје бројни изазови свакодневнице. Али и оваква породица рађа задовољство младих, уколико се на прави начин негују позитивне вредности и подстиче њихов свеукупни развој (Требјешанин 1991).

Изразито подржавајући родитељски стил не мора имати искључиво своје позитивне последице по развој младе особе, што се показало и у овом истраживању. Наиме, родитељ и у савременој, али и традиционалној породици, мора у извесном смислу бити водиља за дете, односно особа која уз емоционалну подршку и топлину поставља јасне смернице и правила пред децу, било да је реч о породици у историјском или савременом контексту (Богојевић 2002). Презаштићујући родитељ, који некритички прихвата сваки дечји поступак, често представља већу претњу по дететов правилан развој од било којег другог чиниоца (Луковић 2004; Masoby and Martin 1998).

Посебно у данашњем свету негативних социјалних модела и вредности, родитељи морају бити свесни бројних опасности по правилан психосоцијални развој детета (Marić 2013), те настојати да адекватним усмеравањем, уз много љубави и топлине, на младе пренесу позитивне друштвене вредности, уз које ће постепено одрастати у здраве, сигурне индивидуе, с позитивним погледом на свет и способношћу да доживе осећај потпуне унутрашње испуњености и задовољства животом.

Закључак

Резултати овог истраживања су показали да породични живот у којем не владају јасно дефинисана правила, у коме су млади препуштени себи, без родитељских настојања да, уз подржавање аутономије, поставе пред своју децу и младе одређене смернице и принципе, представља значајну претњу по емоционални развој и доживљај испуњености и задовољства код студентске популације.

Родитељска амбиваленција и недоследност често су извор незадовољства младих, што се може манифестовати бројним нежељеним понашањима с обе стране. У том смислу, нарочито је значајан налаз да и традиционални и савремени принципи породичног живота могу имати своје позитивне аспекте када је реч о подстицању доживљаја унутрашњег задовољства младих, али само уколико постоје јасно постављена очекивања, правила и принципи који се од стране породичног система постављају пред младе генерације које долазе.

Извесна ограничења студије огледају се у специфичностима развојног узраста испитаника, те би у наредним истраживањима било пожељно обухватити и млађе категорије испитаника, првенствено адолесцентску популацију и упоредити налазе добијене на различитим узрасним групама. Такође, кроз будуће студије било би пожељно у анализу истовремено укључити и деловање особина личности, те испитати начин на који оне делују на релацију перцепције породичног живота и општег задовољства животом код испитаника.

Литература

- Baumrind, Diana. 1991. „Effective parenting during the early adolescent transition”. In *Advances in family research 2*, eds. Philip A. Cowan and E. Mavis Hetherington, 56–95. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Богојевић, Светозар. 2002. *Стилилови васпитања*. Бања Лука: Филозофски факултет.
- Chow, Henry P. H. 2005. Life satisfaction among university students in a Canadian Prairie City: a multivariate analysis. *Social Indicators Research*, 70(2): 139–150.
- Cummins, Robert A. 2000. Personal income and subjective well-being: A review. *Journal of Happiness Studies*, 1: 133–158.
- Diener, Ed and Marissa Diener. 1995. Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4): 653–663.
- Diener, Ed and Don R. Rahtz. 2000. Advances in quality of life theory and research. *Social indicators research series, IV*. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Georgas, James. 2003. „Family: Variations and changes across cultures”. In *Online Readings in Psychology and Culture*, eds. Walter. J. Lonner, David L. Dinnel, Simon A. Hayes, and David N. Sattler, 3–13. Bellingham, Washington USA: Center for Cross-Cultural Research, Western Washington University.

- Inglehart, Ronald F. 2008. How Culture Varies. Changing Values Among Western. Publics from 1970 to 2006. *West European Politics*, 31(1–2): 130–146.
- Капор-Стануловић, Нила. 1988). *На путу ка одраслости: психички развој и психосоцијални аспекти здравља младих*. Београд: Завод за удџбенике и наставна средства.
- Кризманић, Мирјана и Владимир Колесарић. 1989. Пokuшaj концептуализације појма „квалитета живота“. *Примijenjena психологија*, 10: 179–184.
- Луковић, Ивана. 2004. *Односи и вредности у породичном васпитању деце: између традиционализма и модернизма*. Београд: Институт за педагошка истраживања.
- Macoby, Eleanor Emmons and Martin A. Jacob. 1983. Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In *Handbook of child psychology. Volume: 4. Socialization, personality, and social development (4th ed.)*, eds. Paul H. Mussen and E. Mavis Hetherington. New York: Wiley.
- Marić, Mia. 2013. Друштвени контекст, личност и употреба илегалних психоактивних супстанци у adolescenciji. *Sociologija*, 55(1): 141–154.
- Matejević, Marina. 2007. *Vrednosne orijentacije i vaspitni stil roditelja*. Niš: Filozofski fakultet.
- Milić, Anđelka. 2007. Sociologija porodice: kritike i izazovi. Београд: Čigoja štampa.
- Pilcher, June J. 1998. Affective and daily event predictors of life satisfaction in college students. *Social Indicators Research*, 43: 291–306.
- Robbins, Dale A. 1990. *What do they Mean by Traditional Values?* Доступно на: <http://www.victorious.org/tradvalu.htm>.
- Sakač, Marija. 2011. *Tradicionalna vrednosna orijentacija i vaspitanje mladih. Škola kao činilac razvoja nacionalnog i kulturnog identiteta i proevropskih vrednosti: obrazovanje i vaspitanje – tradicija i savremenost*. Jagodina: Pedagoški fakultet.
- Seibel, Frank L. and Brad W. Johnson. 2001. Parental control, trait anxiety, and satisfaction with life in college students. *Psychological Reports*, 88: 473–482.
- Todorović, Jelisaveta. 2005. *Vaspitni stilovi roditelja i samopoštovanje adolescenata*. Niš: Filozofski fakultet i Prosveta.
- Требјешанин, Жарко. 1991. *Представа о дејствију у српској култури*. Београд: Српска књижевна задруга.
- Vilić, Dragana. 2011. Porodica u kontekstu savremenih društvenih promjena. *Sociološki diskurs*, 1(2): 21–43.

Mia Marić

Marija Sakač

Saša Marković

RELATIONS BETWEEN DIMENSIONS OF FAMILY LIFE AND DIMENSIONS OF GENERAL LIFE SATISFACTION IN STUDENTS

Abstract: The family as one of the most important determinants of life is associated with relevant aspects of development, growing up and the inner experience of the world of children and young people. The main objective of this study was to examine the relation between the dimensions of family life and the general life satisfaction in students. Accordingly, the object of the research is shedding light on the complex relationship between different aspects of family life and general life satisfaction among the respondents. The relation of relevant socio-demographic factors and life satisfaction was also examined. Correlation research was organized. The sample consisted of 504 students, and the instruments applied were the Scale of dimensions of family life and Life satisfaction scale, which showed satisfactory metric characteristics. The findings confirmed a statistically significant relationship between examined aspects of family life and general life satisfaction. Discriminant analysis showed that the more satisfied respondents had higher scores on the dimensions of the Patriarchal family relations and Mutual independence of the parents, while the subjects who were less satisfied with their life had higher scores on the dimension of Supporting parenting style. The results are significant because they indicate the potential aspects of measurement and specific patterns between different dimensions of family life and life satisfaction among the younger population, in the transition from adolescence to adulthood.

Key words: family, family life, life satisfaction, students.